

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Zaaknummer 5466172

Ter Steege Bouw Vastgoed B.V.

Postbus 218
7460 AE RIJSSEN

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
19-02-2020	2020/0010571			

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte heer Rook,

U heeft een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 2 augustus 2019² ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³ en aangevuld⁴. De gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag is gedaan vanwege het voornemen om 101 woningen van woningcomplex 3710 in Kampen te renoveren en verduurzamen. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen u een ontheffing⁵ van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om nesten van de huismus opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen⁶, gewone en ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren⁷ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁸.

Deze ontheffing is in verband met renovatie en verduurzaming van 101 woningen van woningcomplex 3710 in Kampen.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus opzettelijk te storen, waarbij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding⁹. U neemt voldoende maatregelen om verstoring van de huismus te voorkomen, zoals het tijdig treffen van tijdelijke mitigerende maatregelen.

Deze ontheffing is geldig vanaf de eerste dag na het verzenden van onze beslissing tot en met 1 januari 2026.

Wij hebben een langere ontheffingsperiode opgenomen, zodat de vereiste monitoring uitgevoerd kan worden.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb
² EDO-kenmerk 2019/0234504
³ EDO-kenmerk 2019/0388259
⁴ EDO-kenmerk 2020/0030877 en 2020/0039052.
⁵ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb
⁶ Art. 3.1, tweede lid Wnb
⁷ Art. 3.5, tweede lid Wnb
⁸ Art. 3.5, vierde lid Wnb
⁹ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid Wnb

Het besluit (de ontheffing) bestaat uit voorschriften en overwegingen. Daarnaast maken de volgende stukken deel uit van dit besluit, voor zover deze niet in strijd zijn met de voorschriften:

- De aanvraag van 2 augustus 2019¹⁰ en de bijbehorende stukken te weten: locaties van tijdelijke en permanente mitigerende voorzieningen (bijlage 3 van dit besluit), de planning van de werkzaamheden (bijlage 4 van dit besluit) en het Activiteitenplan van 6 december 2019¹¹.

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd¹². De verschuldigde leges zijn:

Artikel Code	Artikel omschrijving		Leges bedrag
7.6.2	Afhandelen en besluitvorming aanvraag van ontheffing als bedoeld 3.3, 3.8 en 3.10 Wnb, die al dan niet ziet op het realiseren van een infrastructureel werk, ruimtelijke inrichting of projectontwikkeling	€	2.948,00
		Totaal leges	€ 2.948,00

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan me [REDACTED], te bereiken tijdens kantooruren op nummer [REDACTED]. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2019-003400 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
Namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Locaties tijdelijke voorzieningen huismus
Bijlage 4	Planning
Bijlage 5	Activiteitenplan

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van Kampen.
- Ecogroen [REDACTED] Zuiderzeelaan 53 in Zwolle.

¹⁰ Met ons kenmerk 2019/0234504.

¹¹ Met ons kenmerk 2019/0388259.

¹² Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2020/0010571). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige¹³, inclusief het 06-telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (2020/0010571).
3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

Soortspecifiek

Huismus

5. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus. U dient de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en winterperiode van de huismus. De voortplantingsperiode van de huismus loopt van maart tot en met augustus en kan uitlopen tot in september. Vorstperioden tussen december tot en met maart vormen ook een kwetsbare periode voor de huismus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid

¹³ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- ^{op} HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- ^{op} HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- ^{als} ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- ^{zich} aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- ^{zich} aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.

6. Buiten de gevoelige perioden van huismus en voorafgaand aan de renovatie van de gebouwen, dienen de gebouwen ongeschikt gemaakt te worden voor huismus. Voorafgaand aan het ongeschikt maken is een controle noodzakelijk door een ecologisch deskundige. Het uitvoeren of opstarten van werkzaamheden binnen het broedseizoen is alleen mogelijk als een ecologisch deskundige heeft vastgesteld dat er geen huismussen aanwezig zijn. Het ongeschikt maken van de nesten van de huismus moet plaatsvinden door het afdichten van de toegangswegen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van diverse materialen zoals doek, dubbeltjesgaas, spouwborstels of afdichting met pur, mits het afdichten zorgvuldig plaatsvindt zodat geen openingen overblijven en mits niet alles wordt dicht gezet. De werkzaamheden worden tezamen met de ecologisch deskundige beslist, uitgevoerd en gecontroleerd op hun effectiviteit. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.
7. U dient minimaal 38 tijdelijke huismuskasten te plaatsen op de locaties als opgenomen in bijlage 3 van dit besluit. Het ontwerp en plaatsing van de kasten voldoet aan het gestelde in het kennisdocument¹⁴ en als beschreven in bijlage 3 van dit besluit¹⁵. De kasten dienen voor 1 maart 2020 (voor de start van het broedseizoen van huismus) geplaatst te zijn.
8. Om voor de huismus voldoende (minimaal 38) permanente broedplaatsen te realiseren dient u in de te renoveren woningen verhoogd vogelschroot op de 3e panlat aan te brengen op de locaties zoals opgenomen in bijlage 5 van het activiteitenplan¹⁶. In het logboek moet onderbouwd aangetekend worden waar en op welke wijze dit is gebeurd.

Vleermuizen

9. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone en ruige dwergvleermuis. De gevoelige kraamperiode loopt van 15 mei tot 15 juli en de gevoelige paarperiode van 15 augustus tot en met 15 oktober. De winterrust loop van 1 november tot 1 april. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone en ruige dwergvleermuis. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek. Let bij woningen met andere verblijfplaatsen ook op voorschrift 5.
10. De verblijfplaatsen worden minimaal 3 tot 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, maar buiten de kwetsbare perioden. U maakt daarbij gebruik van strippend slopen of van het creëren van tocht door het openzetten van dakpannen of het afsluiten van openingen met PUR schuim of gaas, in combinatie met exclusion flaps. Als tijdens het ongeschikt maken vleermuizen worden aangetroffen dient het verwijderde materiaal voorzichtig terug geplaatst te worden en dient de locatie tenminste één nacht met rust gelaten te worden. Het afsluiten van openingen met PUR of gaas is alleen toegestaan als er zekerheid bestaat dat vleermuizen via de exclusion flaps kunnen ontsnappen. Na het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet 3 tot 5 dagen na het ongeschikt maken worden uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige, waarbij de nachten geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen moeten hebben (>10°C en weinig wind (<4Bft). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. De werkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In het logboek moet de datum van de controle en de resultaten worden opgenomen.
11. In de gerenoveerde woningen dient u tijdens de renovatie tenminste 6 duurzame, permanente kraamverblijfplaatsen aan te brengen voor de gewone dwergvleermuis en 8 duurzame, permanente paar/zomerverblijfplaatsen voor de gewone en ruige dwergvleermuis. Hiervoor dient u bij 6 kopgevels kraamkasten te plaatsen. De kraamkasten en kleine inbouwkasten worden geplaatst op de locaties en volgens de planning als opgenomen in bijlage 4 van dit besluit. Het ontwerp en plaatsing

¹⁴ Kennisdocument huismus (v1, 2017) pagina

¹⁵ Activiteitenplan: pagina 18, 19 en 24. Ons kenmerk: 2019/0388259.

¹⁶ Ons kenmerk: 2019/0388259

van de kasten voldoet aan het gestelde in het kennisdocument¹⁷ en als beschreven in bijlage 4 van het activiteitenplan¹⁸. In het logboek moet aangetekend worden waar en op welke wijze dit is gebeurd.

Monitoring

12. Het gebruik van de vervangende kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis moet na afronding van de renovatie worden gemonitord. Deze monitoring moet worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van het Vleermuisprotocol 2017, tabblad werkwijzen, kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis. De monitoring moet door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis worden uitgevoerd. De monitoring moet in de zomers van 2021 tot en met 2024 worden uitgevoerd, tenzij al eerder blijkt dat de gewone dwergvleermuis aantoonbaar gebruik maakt van de vervangende verblijfplaatsen als kraamverblijfplaats of binnen een straal van 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats een (nieuwe) kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis wordt vastgesteld.
13. Indien uit de monitoring blijkt dat permanente voorzieningen niet gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis, dient u in de jaarlijkse monitoringsrapportage aan te geven welke maatregelen nodig zijn om de effectiviteit te verbeteren. Tevens dient u dan een plan van aanpak toe te voegen waarin is weergegeven binnen welke termijn deze aanpassingen worden gerealiseerd.
14. U moet jaarlijks voor 1 november (eerste maal in 2021) een rapportage over de monitoring conform voorschrift 12 en 13 naar ons ter goedkeuring opsturen door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Hierin geeft u de resultaten van het afgelopen jaar weer. Indien de gewone dwergvleermuis aantoonbaar gebruik maakt van de vervangende verblijfplaatsen of binnen 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats aantoonbaar wordt aangetroffen, dan kunt u ons in deze rapportage verzoeken de monitoring te mogen beëindigen. Wij kunnen aanvullende maatregelen opleggen, indien uit de resultaten blijkt dat de dwergvleermuis geen gebruik maakt van de permanente voorzieningen en/of niet binnen een straal van 500 meter van de huidige kraamverblijfplaats wordt vastgesteld. Aanvullende maatregelen kunnen bestaan uit extra voorzieningen of interne of externe aanpassingen aan deze permanente voorzieningen. Dit is afhankelijk van de resultaten van de monitoring.

Overige zaken

15. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bijhouden van data van uitvoeren in relatie tot weersomstandigheden en/of kwetsbare perioden, rapportage controles en afweging voor locaties van de tijdelijke en permanente verblijfplaatsen, keuze type kasten, wijze van ongeschikt maken, resultaten controle met batdetector en oplossingen bij onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de handhaver getoond.

¹⁷ Kennisdocument gewone dwergvleermuis (v1.0, 2017): pagina 28 t/m 32. Kennisdocument ruige dwergvleermuis (v1.0, 2017).

¹⁸ Activiteitenplan: pagina 23 en bijlage 4. Ons kenmerk: 2019/0388259.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	8
A1	Bevoegdheid	8
	A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	8
A2	Procedure	8
	A2.1 Overeenstemming andere provincie	8
	A2.2 Adviesverzoek aan gemeente	8
A3	Toetsingskader soorten	8
	A3.1 Wettelijke regels	8
	A3.2 Provinciaal beleid	8
	A3.3 Jaarrond beschermde vogelnesten	8
B	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
B1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
	B1.1 Omschrijving van het project / activiteiten	9
	B1.2 Doel van het project	9
	B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	9
	B1.4 Periode	10
	B1.5 Onderliggende documenten	10
	B1.6 Aanvullende gegevens	10
C	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	10
C1	Inhoudelijke beoordeling	10
	C1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	10
	C1.2 Mitigerende maatregelen en effectanalyse	11
	C1.3 Effectbeoordeling en staat van instandhouding	14
	C1.4 Beschrijving noodzaak ontheffing	14
	C1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	14
	C1.6 Wettelijk belang van het project	14
	C1.7 Toetsing aan overige vereisten	15
	C1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden	15
D	Slotconclusie	15

A BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

A1 Bevoegdheid

A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁹. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van Kampen gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren. Zij hebben geen aanvullingen.

A3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming²⁰ en (soms) de Regeling natuurbescherming²¹ zijn voor de toetsing relevant.

A3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017²² is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten²³ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A3.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

¹⁹ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

²⁰ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

²¹ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

²² Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

²³ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermd nesten Overijssel.
 2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.
- De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen²⁴ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soort genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

B WEERGAVE VAN DE FEITEN

B1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

B1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Ter Steege wil 101 woningen van woningcomplex 3710 in Kampen renoveren en verduurzamen. Het betreft werkzaamheden in pandig en uit pandig, waaronder dakrenovatie, isolatie van de spouwmuur en vervangen van de golfplaten van de bergingen. De werkzaamheden beginnen in maart 2020. Een uitgebreide beschrijving van de werkzaamheden en de planning is te vinden op pagina 7 en bijlage 7 van het activiteitenplan²⁵.

B1.2 Doel van het project

Verduurzaming van de woningvoorraad van Deltawonen.

B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor huismus van het verbod om nesten opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen²⁶ en voor gewone en ruige dwergvleermuis van het verbod om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) te beschadigen of te vernielen²⁷.

²⁴ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

²⁵ Activiteitenplan renovatie complex 3710 te Kampen, d.d.6 december 2019 door R. Olthof van Ecogroen B.V. met kenmerk 2019/0388259.

²⁶ Art. 3.1, tweede lid Wnb

²⁷ Art. 3.5, vierde lid Wnb

B1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 1 januari 2022.

B1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ecogroen B [REDACTED] 2 augustus 2019. Activiteitenplan renovatie complex 3710 te Kampen conceptversie.
- Ecogroen B [REDACTED] 6 december 2019. Activiteitenplan renovatie complex 3710 te Kampen (inclusief 7 bijlagen), definitieve versie.
- Asbestrapportages, juni 2019.
- Machtiging aanvrager.
- Aanvullingen over mitigatie kraamkasten en overige vragen over mitigerende maatregelen, 24 januari en 31 januari 2020.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Korsten E. (2012). Vleermuiskasten. Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren.
- Arcadis (2019). Mitigatiecatalogis gebouwbewonende soorten. Leidraad natuurinclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen.
- Reiter & Zahn (2006). Bat roosts in the alpine area : guidelines for the renovation of buildings
- Simon, Hüttenbügel, Smit-Viergutz (2004). Ecology and conservation of bats in Villages and Towns

B1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 2 augustus 2019 ontvangen. Op 6 december heeft u het definitieve activiteitenplan²⁸ aangeleverd. Hierover zijn op 10 januari 2020 aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 24 januari en 31 januari 2020²⁹ ontvangen.

C TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocumenten van de huismus, gewone en ruige dwergvleermuis bij onze toetsing.

C1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In bijlage 1 van het rapport 'Activiteitenplan renovatie complex 3710 te Kampen'³⁰ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd.

Op hoofdlijnen komt dit neer op:

- Een quickscan op 19 april 2019 met veldbezoek. Hieruit bleek dat mogelijke de beschermde soorten gierzwaluw, huismus en vleermuizen in het projectgebied en de direct omgeving aanwezig zijn.
- Aanvullend onderzoek naar de hiervoor genoemde soorten is uitgevoerd volgende de geldende protocollen en kennisdocumenten. Dit onderzoek is uitgevoerd in 2019, met:
 - 3 veldbezoeken door 1 persoon naar huismus in de periode 19 april – 13 mei;
 - 3 veldbezoeken door 2 personen naar gierzwaluw op 11 en 24 juni en 8 juli;
 - 5 veldbezoeken door 2 personen naar vleermuizen in de periode juni-half juli en augustus/ september.

De resultaten van het onderzoek zijn grafisch weergegeven in bijlage 2 en 3 van 'Activiteitenplan renovatie complex 3710'.

²⁸ EDO-kenmerk 2019/0388259

²⁹ EDO-kenmerk 2020/0030877 en 2020/0039052.

³⁰ Hoofdstuk 3 en 4, pagina 9 tot en met 15.

Gierzwaluw

De meest geschikte periode om nesten en rustplaatsen van de gierzwaluw in kaart te brengen is 1 juni tot en met 15 juli. Alle veldbezoeken zijn binnen deze periode uitgevoerd met minimaal 1 veldbezoek in juli en tussen de bezoeken minimaal 10 dagen. Het onderzoek is in de avond uitgevoerd onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in het kennisdocument. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gierzwaluw binnen het plangebied vast te kunnen stellen.

Uit het onderzoek bleek dat gierzwaluw niet aanwezig is in de woningen die gerenoveerd worden in dit project.

Huismus

In april en mei is onderzoek naar de huismussen gedaan. Dit is in de optimale periode om nestindicatieve waarnemingen te doen. Het onderzoek is door 1 ervaren ecooloog in de ochtend uitgevoerd. De geleverde inspanning is voldoende om de aan-of afwezigheid van nesten of rustplaatsen van de huismus te kunnen bepalen.

In het projectgebied zijn 19 nestplaatsen van huismus aangetroffen. Nestplaatsen zijn aangetroffen onder de 1ste en 2de rij dakpannen gezien vanaf de dakgoot verspreid over het hele projectgebied. De populatieomvang binnen het projectgebied wordt geschat op circa 133 dieren. De omliggende tuinen en openbaar groen worden als foerageergebied gebruikt door de huismus.

Vleermuizen

Het onderzoek van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis kan gelijktijdig worden uitgevoerd. De onderzoeksmethode en tijdstippen van onderzoek zijn voor beide soorten nagenoeg gelijk. De meest geschikte periode om zomerverblijfplaatsen in kaart te brengen is van 15 april tot 15 augustus. Vaststellen van kraamverblijfplaatsen kan het beste van 15 mei tot 15 juli en de paarverblijfplaatsen van 15 augustus tot 30 september. Voor elk type verblijfplaats dient minimaal 2 keer een veldbezoek te worden gedaan. Het onderzoek naar vleermuizen voldoet aan deze vereisten. De veldbezoeken zijn binnen de gestelde perioden uitgevoerd en onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in het vleermuisprotocol. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis binnen het plangebied vast te kunnen stellen.

Van de gewone dwergvleermuis zijn 2 kraamverblijfplaatsen, 1 zomerverblijfplaats en 1 paarverblijfplaats aangetroffen. Het betreft hier een populatie van circa 36 dieren. In de woning Andoorn 28/32 vlogen vleermuizen de ruimte tussen de dakgoot en de buitenmuur in. In de woning Rolklaver 73 zijn dieren waargenomen bij de kopgevel waar ruimte is tussen de kantpannen en de kopgevel. Mogelijk worden de verblijfplaatsen ook in beperkte mate -bij zacht winterweer - als winterverblijfplaats gebruikt. Aanwijzingen voor belangrijke winterverblijfplaatsen zijn niet aangetroffen in het projectgebied.

Van de ruige dwergvleermuis zijn 2 paarverblijfplaatsen (Andoorn 10 en 36) aangetroffen. De paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld onder de kantpannen van de woningen. Mogelijk worden de woningen met verblijfplaatsen tevens beperkt gebruikt als winterverblijfplaats. De populatieomvang binnen het projectgebied wordt geschat op 2 exemplaren.

C1.2 Mitigerende maatregelen en effectanalyse

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de aanvraag³¹, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de gierzwaluw, huismus en vleermuizen. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk geminimaliseerd. In de voorschriften (bijlage 1) zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd.

Huismus

Door de werkzaamheden gaan 19 nestplaatsen van de huismus verloren. Deze nestplaatsen bevinden zich onder de eerste twee rijen dakpannen van de woning. Vernietiging en beschadiging vindt plaats door het vervangen van daken en het vervangen van dakgoten. Schade aan foerageergebieden is niet te verwachten, aangezien tuinen en groenvoorzieningen onveranderd blijven.

Tijdelijke voorzieningen

Werkzaamheden vinden plaats in het broedseizoen van de huismus. De aanvrager brengt 38 tijdelijke vervangende voorzieningen in de vorm van kasten aan, zodat de huismus in het broedseizoen voldoende nestmogelijkheden heeft. De kasten zijn binnen 200m van de huidige nestlocaties en in de nabijheid van

³¹ Hoofdstuk 6 van het Activiteitenplan.

hun foerageergebied. Op de kaart in bijlage 3 is de locatie van de kasten weergegeven. De kasten voldoen aan het gestelde in het kennisdocument van de huismus. Ook zijn voldoende uitwijkmogelijkheden voor de huismus aanwezig binnen 200m van de huidige nestplaatsen, zoals aanvrager beschrijft in §4.3.1 van het Activiteitenplan. Hierdoor zijn er ruim voldoende alternatieve rust- en nestplaatsen voor huismus aanwezig in het broedseizoen.

Ongeschikt maken

De werkzaamheden aan woningen met nesten worden in het broedseizoen van huismus uitgevoerd. De aanvrager maakt de verblijfplaatsen ongeschikt door alle openingen en toegangen tot de verblijfplaatsen dicht te maken door middel van pur of het plaatsen van netten. Hierdoor wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood.

Permanente voorzieningen

Gedurende de werkzaamheden worden permanente nestplaatsen voor huismus gerealiseerd. Bij alle te renoveren woningen wordt het vogelschroot over de gehele lengtegevel op de derde panlat aangebracht, waardoor de ruimte tot aan de derde rij dakpannen voor huismus bereikbaar is. Er zijn 19 nestplaatsen aangetroffen, dus er wordt ruimschoots gemitigeerd.

Doordat permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen en de planning wordt aangepast op de gevoelige (voortplantings)periode, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de huismus niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek de huismus.

Vleermuizen

Door de werkzaamheden gaan 6 verblijfplaatsen verloren, waaronder:

- 2 kraamverblijfplaatsen, 1 zomer- en 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- 2 paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis;
- Alle paarverblijfplaatsen worden hoogstwaarschijnlijk ook in milde winters gebruikt.

Planning en de gevoelige perioden

De planning is door de aanvrager aangepast op het soort verblijfplaats van de vleermuizen. Tijdens de renovatie realiseert u direct permanente vervangende paar- en kraamverblijfplaatsen. De paarperiode start medio augustus en loopt tot medio oktober. De kraamperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van 15 mei tot 15 juli.

U dient bij de werkzaamheden de planning aan te houden als weergegeven in bijlage 4 van dit besluit. De woningen met kraamverblijfplaatsen worden gerenoveerd vanaf 1 augustus 2020. In die periode is de gevoelige (kraam)periode voorbij waardoor versterking van de vleermuizen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Ongeschikt maken

De voorgestelde wijze van ongeschikt maken is in principe voldoende. Indien verblijfplaatsen in gebruik zijn worden over deze openingen/stootvoegen de exclusion flaps geplaatst. Door gebruik te maken van exclusion flaps kunnen de vleermuizen het pand verlaten, maar niet meer terugkeren. De overige openingen/stootvoegen dienen direct aansluitend dichtgezet te worden om verhuizing naar een ander verblijf op dezelfde gevel te voorkomen. U dient een controle(s) uit te voeren tijdens en na het ongeschikt maken om na te gaan of alle vleermuizen het pand hebben verlaten en dus niet gedood kunnen worden tijdens de werkzaamheden. Deze controle moet u uitvoeren met behulp van een batdetector of warmtecamera. Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden in de te verduurzamen woningen. Vervolgens kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Permanente verblijfplaatsen

Voor het nieuwe paar- en kraamseizoen heeft u vervangende permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. U realiseert tijdens de renovatie direct vervangende permanente verblijfplaatsen. De vervangende paarverblijfplaatsen zijn gereed voordat het nieuwe paarperiode van 2020 begint. Bij een vervanging van kraamverblijfplaatsen dient er een gewenningsperiode te zijn van minimaal één volledig kraamseizoen waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn. Op 18 december 2019 zijn reeds zes kraamkasten en acht kleine inbouwkasten ingemetseld. Deze kraamkasten zijn dus ruim voor de start van de kraamperiode aanwezig binnen 100 meter van de huidige (kraam)verblijfplaatsen. Hierdoor

hebben de vleermuizen de kans de nieuwe kraamverblijfplaatsen te ontdekken in het actieve seizoen van 2020. Dit betekent dat u tijdig, voldoende mitigerende maatregelen aanbiedt.

Mogelijk gebruiken de vleermuizen de paarverblijfplaatsen in zachte, milde winters. De voorgestelde maatregelen zijn voldoende. De vleermuissoorten kunnen gedurende de werkzaamheden tijdelijk uitwijken naar de al gerealiseerde verblijfplaatsen en deze gebruiken tijdens de milde winterperioden.

Mitigatie kraamverblijfplaats

De aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen is essentieel voor de soort. Hierdoor is zekerheid van de effectiviteit van de alternatieven en maatregelen erg belangrijk. Voor de te verdwijnen kraamverblijfplaatsen worden op 8 locaties alternatieve permanente kraamverblijfplaatsen aangeboden op gevels van diverse woningblokken. De aanvrager heeft gekozen voor speciale inbouwkasten. In de bijlage 4 van het activiteitenplan is opgenomen aan welke vereisten de kasten voldoen. Volgens de aanvrager is gebruik van inbouw kraamkasten als kraamverblijfplaats voldoende bewezen. De gewone dwergvleermuis is flexibel in het vinden van nieuwe verblijfplaatsen. Het is volgens aanvrager zeer waarschijnlijk dat de kasten snel in gebruik wordt genomen als kraamverblijfplaats.

De aanvrager acht monitoring niet noodzakelijk. Aanvrager staft dit met twee rapporten³². Echter, deze rapporten tonen niet aan dat de meerlaagse inbouwkast VMPK1 met zekerheid in deze situatie geschikt is als vervangende kraamverblijf. Wel toont het aan dat er tot nog toe 1 keer uit onderzoek bleek dat een kraamkolonie gebruikt maakt van een meerlaagse grote inbouwkast In Tilburg. In hoeverre de situatie vergelijkbaar is met de situatie in deze aanvraag is niet duidelijk. Voor een kraamkolonie is temperatuurgradiënt in een verblijfplaats essentieel. Een verblijfplaats dient overdag temperaturen tussen de 20°C en 25°C te hebben en s' nachts niet te sterk en te veel af te koelen³³. Vanwege de zwangerschap kunnen zwangere vrouwtjes zich niet permitteren hun lichaamstemperatuur te (veel te) laten zakken om energie te besparen. Ook kan kou voor jongen funest zijn. Omdat niet gegarandeerd kan worden dat de te plaatsen kraamkasten de juiste condities bieden voor de aangetroffen kraamkolonie gewone dwergvleermuis, schrijven we monitoring van de kraamkasten voor. Het effectief mitigeren van een kraamverblijf is essentieel voor de lokale staat van instandhouding. Monitoring borgt dat.

Monitoring kraamverblijfplaats

U dient op de volgende wijze een monitoring uit te voeren op minimaal de woningen met de nieuwe voorzieningen voor de kraamkolonies:

- Aangetoond moet worden of de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van de nieuwe voorzieningen als kraamverblijfplaats of een nieuwe kraamverblijfplaats heeft binnen 500m van de huidige kraamverblijfplaats.
- De kraamkasten dienen maximaal 3 jaar gemonitord te worden. De monitoring dient te starten vanaf 15 mei 2019. De monitoring kan eerder afgerond worden, indien aangetoond wordt dat de kraamkasten functioneel is als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis voor minimaal hetzelfde aantal dieren als in het vleermuisonderzoek is waargenomen.
- De monitoring bestaat uit een onderzoek conform de vereisten uit het vleermuisprotocol 2017, of uit een hogere onderzoeksinspanning en houdt minimaal in: 2x2uur 's avonds tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 bezoek in juni. De meest geschikte periode is begin juni en begin juli.
- Een ecologische deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis moet het onderzoek uitvoeren.

U moet van bovenstaande monitoring jaarlijks een monitoringsrapportage ter goedkeuring verzenden naar ons. Deze rapportage moet u jaarlijks toezenden in de periode september tot en met november. Indien uit de jaarlijkse monitoringsrapportage blijkt dat de nieuw voorzieningen of een nieuwe verblijfplaats binnen 500m van de huidige verblijfplaats niet in gebruik is genomen als kraamverblijfplaats door de gewone dwergvleermuis, kunnen wij aanvullende maatregelen opleggen. Aanvullende maatregelen kunnen bijvoorbeeld zijn het aanbieden van nieuwe, andersoortige vleermuisvoorzieningen.

Mitigatie zomer/paarverblijfplaatsen

Als permanente vervangende verblijfplaats voor de te verdwijnen 4 zomer/paarverblijfplaatsen biedt aanvrager 8 vervangende verblijfplaatsen aan binnen 100 meter van de huidige verblijfplaatsen. Dit doet aanvrager in de vorm van kasten. De keuze hiervoor is specifiek toegespitst op de eisen die de twee vleermuissoorten aan verblijfplaatsen stellen en voldoet aan de vereisten in het kennisdocument van zowel gewone als ruige dwergvleermuis.

³² Aanvullende informatie van 31 januari 2020, pagina 3, met ons kenmerk 2020/0039052.

³³ Simon et. all., Ecology and conservation of bats in villages and towns (2004), §5.10.

De vleermuizen hebben voldoende gewenningstijd om in het actieve seizoen van 2020 de vervangende verblijfplaatsen te verkennen en in het kraamseizoen van 2020 zijn op dezelfde locatie vervangende (kraam)verblijfplaatsen weer beschikbaar. Doordat tijdig permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de vleermuissoorten niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek vleermuizen.

C1.3 Effectbeoordeling en staat van instandhouding

In het activiteitenplan (pagina 18 en 19) is de effectenanalyse opgenomen. Er zal gefaseerd gewerkt worden om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast zullen er tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd in het plangebied tijdens de werkzaamheden. Voor de te beschadigen en vernielen verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis worden tijdig voldoende mitigerende maatregelen getroffen. De wijken in Aa-landen blijven daarom voorzien in deze verblijfsfuncties. Aanvullende leggen we monitoring van de kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis op om te garanderen dat de kraamkasten daadwerkelijk gebruikt gaan worden na de werkzaamheden en de staat van instandhouding van de populatie in Kampen niet in gevaar komt. We leggen aanvullende maatregelen op indien de kraamkasten niet in gebruik worden genomen door de soort.

De verwachting is dat met deze maatregelen de (gunstige)staat van instandhouding voor de aangetroffen soorten niet in het geding komt of verslechtert.

C1.4 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van renovatie en verduurzaming van woningcomplex 3710 in Kampen leiden tot het vernietigen van verblijfplaatsen van de huismus, gewone en de ruige dwergvleermuis en van verstoring van vleermuizen. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 en artikel 3.5 uit de Wnb. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus opzettelijk te storen, waarbij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding³⁴. U neemt voldoende maatregelen om verstoring van de huismus te voorkomen, zoals het tijdig treffen van tijdelijke mitigerende maatregelen.

C1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Het project is locatie specifiek. De woningen hebben onderhoud nodig en isolatie is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan duurzaamheid- en leefbaarheid eisen. Voor de uitvoering van de werkzaamheden en de planning wordt rekening gehouden met beschermde soorten. Omdat de werkzaamheden niet op een andere locatie of andere wijze uitgevoerd kunnen worden is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

C1.6 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. De motivatie van het belang is beschreven op pagina 26 en 27 van het activiteitenplan.

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond. Renovatie en isolatie van woningbouw biedt een belangrijke verbetering van het binnenklimaat waardoor gezondheidsklachten minder kans krijgen. Ook het verwijderen van asbest draagt daaraan bij. Daarnaast is (voor vleermuizen) het belang 'de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende aangetoond, omdat duurzame woningen bijdragen aan energiebesparing.

³⁴ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid Wnb

C1.7 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb³⁵ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

C1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb³⁶. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D Slotconclusie

De ontheffing van de verbodsbepalingen voor het vernietigen van nesten/verblijfplaatsen van de soorten gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en het opzettelijk verstoren van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis³⁷ kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

³⁵ Art. 1.10, derde lid Wnb

³⁶ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

³⁷ Artikel 3.1, tweede lid en 3.5, tweede en vierde lid Wnb

BIJLAGE 3 – Locaties en beschrijving tijdelijke voorzieningen huismus

Figuur 1 – genummerde (rood) locaties van de huismuskasten. De kasten zijn aan bomen gehangen.

Algemeen

Voor Huismus geldt dat:

- Verlies van nestplaatsen van huismus dient met de factor twee gecompenseerd te worden;
- Het aanbrengen van vervangende nestgelegenheid vindt bij voorkeur plaats op dezelfde plek. In volgorde van geschiktheid:
 1. Dezelfde plek op de woning;
 2. Dezelfde woning en dakvlak, maar andere plek;
 3. Andere woning in hetzelfde blok met woningen, op hetzelfde dakvlak;
 4. Dezelfde woning, maar ander dakvlak;
 5. Andere woning in hetzelfde blok met woningen, op ander dakvlak;
 6. Andere woning binnen 200 meter van de nestplaats;
- Vervangende nestgelegenheid dient op minimaal drie meter hoogte geplaatst te worden (lage seniorenwoningen zijn niet geschikt, tenzij hier broedgevallen zijn vastgesteld).

Verhoogd aanbrengen vogelschroot

Om huismus nieuwe nestgelegenheid te bieden, kan vogelschroot op de derde panlat aangebracht worden in plaats van bij de dakvoet. Voor deze optie geldt dat 1 meter verhoogd aangebracht vogelschroot geschikt is voor twee paartjes huismussen (compensatie voor het verlies van één paartje huismussen). Afhankelijk van de toe te passen dakplaten is het noodzakelijk om beschermende maatregelen te nemen om beschadiging van de dakplaten te voorkomen (in verband met garantie). Dit is mogelijk door watervast hardboard (bv Masonite) aan te brengen tussen eerste drie panlatten. Groot voordeel van het verhoogd aanbrengen van vogelschroot is dat tegen geringe meerkosten mogelijk is om extra compensatie aan te brengen. Extra kosten zijn mogelijk alleen gemoeid met het aanbrengen van watervast hardboard.

Ophangen tijdelijke nestkasten

Om huismus tijdens de werkzaamheden voldoende nestgelegenheid te bieden worden in totaal 38 nestkasten (type HMT1; zie figuur B4.5) opgehangen. De nestkasten worden binnen een straal van 200 meter van het projectgebied opgehangen. De huismusnestkasten worden op minimaal drie meter hoogte geplaatst.

Figuur B4.5: Huismusnestkast type HMT1

BIJLAGE 4 – Planning

Overzicht fase 1 + 2 + 3 + 4 dakrenovatie Kampen									
Dakrenovatie + panden									
V.15		d.d. 6-11-2019		Gewijs: 14-1-2020		Projectie: 100%		Uitsluitend: 100%	
Woningtype		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)	
Adres		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden	
FASE 1A									
Blok A1	1 Alere 18	A2	12	9	14				
Blok A1	2 Alere 20	A2	12	6	14				
Blok A1	3 Alere 22	A	9	9	14				
Blok A2	4 Alere 24	A	9	9	15				Let op: Goede vrijdag in deze week
Blok A2	5 Alere 26	A	9	9	15				
Blok A2	6 Alere 28	A	9	9	15				
Blok A3	7 Alere 1	A2	6	12	16				Let op: Iedere Paasdag in deze week
Blok A3	8 Alere 4	A2	6	6	16				
Blok A3	9 Alere 8	A	6	6	18				Aanwoning, voorzijde naar oosten van 12 en achterzijde w.o.
Blok A3	10 Alere 10	A	6	6	17				
Blok A3	11 Alere 12	A	6	6	17				
Blok A4	12 Alere 14	A	x	x	17				Settance panden de- en hermonteren
Blok A4	14 Alere 16	B	x	x	17				Pat dak is te renoveren
Blok A4	15 Alere 18	B	x	x	17				Pat dak is te renoveren
Blok A4	16 Alere 20	B	x	x	17				Pat dak is te renoveren
FASE 2									
Blok B1	17 Aardort 35	A	12	6	18-19				Woning is een binnenruimte gebouwd. Dakpannen nog wel vervangen
Blok B1	18 Aardort 31	B	6	6	18-19				Pat dak is te renoveren
Blok B1	19 Aardort 27	A	6	6	18-19				Let op: Week 18 kompasdag week 19 Bevrijdingdag
Blok B1	20 Aardort 23	A	6	6	18-19				
Blok B1	21 Aardort 19	A2	12	6	18-19				
Blok B1	22 Aardort 15	A	6	6	18-19				
Blok B1	23 Aardort 11	A	6	6	18-19				
Blok B1	24 Aardort 7	A	6	6	18-19				Pat dak is te renoveren week 21 Herenmaat
Blok B2	25 Bevenet 1 + 01	A2	6	6	20-21				
Blok B2	26 Bevenet 17 + 01	A2	6	6	20-21				
Blok B2	27 Bevenet 13 + 01	A	6	6	20-21				
Blok B2	28 Bevenet 9 + 01	A	6	6	20-21				
Blok B2	29 Bevenet 5 + 01	A	6	6	20-21				
Blok B3	30 Aardort 39	A	6	6	22				
Blok B3	31 Aardort 41	A	6	6	22				
Blok B3	32 Aardort 43	A2	12	12	22				
Blok B4	33 Aardort 45	A2	12	9	23				Let op: 2e Pinksterdag
Blok B4	34 Aardort 47	A	6	6	23				
Blok B4	35 Aardort 49	A	6	6	23				
Blok B4	36 Aardort 51	A	6	6	24				
Blok B5	37 Aardort 53	A2	6	6	24				
Blok B5	38 Aardort 55	A2	6	6	24				
Blok B5	39 Aardort 57	B	6	6	24				Pat dak is te renoveren
Blok B5	40 Aardort 59	B	6	6	24				Pat dak is te renoveren

Overzicht fase 1 + 2 + 3 + 4 dakrenovatie Kampen									
Dakrenovatie + panden									
V.15		d.d. 6-11-2019		Gewijs: 14-1-2020		Projectie: 100%		Uitsluitend: 100%	
Woningtype		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)	
Adres		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden	
FASE 3A									
Blok C1	41 Andoom 12	B	4	4	35				Pat dak is te renoveren
Blok C1	42 Andoom 10	C	9	6	35				
Blok C1	43 Andoom 8	C	9	6	35				
Blok C1	44 Andoom 6	C	9	6	35				
Blok C1	45 Andoom 4	C	9	6	35				
Blok C1	46 Andoom 2	C	9	6	35				
Blok C2	47 Andoom 35	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	48 Andoom 33	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	49 Andoom 31	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	50 Andoom 29	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	51 Andoom 27	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	52 Andoom 25	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	53 Andoom 23	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	54 Andoom 21	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	55 Andoom 19	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	56 Andoom 17	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	57 Andoom 15	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	58 Andoom 13	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	59 Andoom 11	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	60 Andoom 9	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	61 Andoom 7	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	62 Andoom 5	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	63 Andoom 3	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	64 Andoom 1	B	4	4	36-37				Pat dak is te renoveren
Blok C2	65 Andoom 31	C	9	6	38				
Blok C2	66 Andoom 29	C	9	6	38				
Blok C2	67 Andoom 27	C	9	6	38				
Blok C2	68 Andoom 25	C	9	6	38				
Blok C2	69 Andoom 23	C	9	6	38				
Blok C2	70 Andoom 21	C	9	6	38				
Blok C2	71 Andoom 19	C	9	6	38				
Blok C2	72 Andoom 17	C	9	6	38				
Blok C2	73 Andoom 15	C	9	6	38				
Blok C2	74 Andoom 13	C	9	6	38				
Blok C2	75 Andoom 11	C	9	6	38				
Blok C2	76 Andoom 9	C	9	6	38				
Blok C2	77 Andoom 7	C	9	6	38				
Blok C2	78 Andoom 5	C	9	6	38				
Blok C2	79 Andoom 3	C	9	6	38				
Blok C2	80 Andoom 1	C	9	6	38				
Blok C2	81 Andoom 31	A2	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	82 Andoom 29	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	83 Andoom 27	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	84 Andoom 25	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	85 Andoom 23	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	86 Andoom 21	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	87 Andoom 19	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	88 Andoom 17	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	89 Andoom 15	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	90 Andoom 13	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	91 Andoom 11	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	92 Andoom 9	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	93 Andoom 7	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	94 Andoom 5	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	95 Andoom 3	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok C2	96 Andoom 1	A	6	6	n.l.b.				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen

Overzicht fase 1 + 2 + 3 + 4 dakrenovatie Kampen									
Dakrenovatie + panden									
V.15		d.d. 6-11-2019		Gewijs: 14-1-2020		Projectie: 100%		Uitsluitend: 100%	
Woningtype		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)		Aantal (m²)	
Adres		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden		Bijzonderheden	
FASE 3B									
Blok E1	97 Andoom 36	A2	6	6	38-39				Woning is een binnenruimte gebouwd. Dakpannen nog wel vervangen
Blok E1	98 Andoom 34	A	6	6	38-39				
Blok E1	99 Andoom 32	A	6	6	38-39				
Blok E1	100 Andoom 30	A	6	6	38-39				
Blok E1	101 Andoom 28	A	6	6	38-39				
Blok E1	102 Andoom 26	A	6	6	38-39				
Blok E1	103 Andoom 24	A	6	6	38-39				
Blok E1	104 Andoom 22	A	6	6	38-39				
Blok E1	105 Andoom 20	A	6	6	38-39				
Blok E1	106 Andoom 18	A2	6	6	38-39				
Blok E1	107 Andoom 16	A	6	6	38-39				
Blok E1	108 Andoom 14	A	6	6	38-39				
Blok E1	109 Andoom 12	A	6	6	38-39				
Blok E1	110 Andoom 10	A	6	6	38-39				
Blok E1	111 Andoom 8	A	6	6	38-39				
Blok E1	112 Andoom 6	A	6	6	38-39				
Blok E1	113 Andoom 4	A	6	6	38-39				
Blok E1	114 Andoom 2	A	6	6	38-39				
Blok E1	115 Andoom 31	A	6	6	40				
Blok E1	116 Andoom 29	A	6	6	40				
Blok E1	117 Andoom 27	A	6	6	40				
Blok E1	118 Andoom 25	A	6	6	40				
Blok E1	119 Andoom 23	A	6	6	40				
Blok E1	120 Andoom 21	A	6	6	40				
Blok E1	121 Andoom 19	A	6	6	40				
Blok E1	122 Andoom 17	A	6	6	40				
Blok E1	123 Andoom 15	A	6	6	40				
Blok E1	124 Andoom 13	A	6	6	40				
Blok E1	125 Andoom 11	A	6	6	40				
Blok E1	126 Andoom 9	A	6	6	40				
Blok E1	127 Andoom 7	A	6	6	40				
Blok E1	128 Andoom 5	A	6	6	40				
Blok E1	129 Andoom 3	A	6	6	40				
Blok E1	130 Andoom 1	A	6	6	40				
Blok E1	131 Andoom 31	A2	6	6	41				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok E1	132 Andoom 29	A	6	6	41				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok E1	133 Andoom 27	A	6	6	41				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok E1	134 Andoom 25	A	6	6	41				Woning wordt van binnenruimte gebouwd. Dakpannen niet vervangen
Blok E1	135 Andoom 23	A							

BIJLAGE 5 – Activiteitenplan